

LEDERSKAP OG SANNHET

Noen refleksjoner ut fra 3. Johannes brev

(Artikkel i Misjonsbladet, 3/1994)

Av Lars Råmunddal

Et forsømt tema i kristen lederskapstenkning?

Det har forundret meg at et så sentralt og viktig tema som en leders forhold til sannheten, ikke får noen grundig og systematisk behandling i mye av vår tids tale og undervisning om lederskap. Jeg har slått opp i noen av mine bøker omkring lederskap i kristen sammenheng, og har til min forskrekkelse funnet at ordet "sannhet" i flere av disse ikke engang står oppført som oppslagsord i saksregisteret.

Mye taler imidlertid for at spørsmålet om lederens forhold til sannheten nettopp er det tema vi burde frontstille i all tale om lederskap i kristen sammenheng i dag. Og det er minst to grunner til dette: 1) Stadig oftere hører vi om såkalte syndefall blant kristne ledere, noe som skulle gjøre det brennaktuelt å tale om den kristne lederens personlige integritet og sannhet. 2) De siste årene har vi både innenfor og utenfor det etablerte kirkeliv sett mange eksempler på en lederstil som absolutt fortjener å bli underkastet en prøve mot Skriftens tale om å vandre og tjene i sannheten. Begge aspektene hører med når vi taler om lederskap og sannhet; både lederens personlige sannhet og den sannhet som er knyttet til lederens "stil", arbeidsmetodene, hans måte å lede og tjene på.

Lederens personlige forhold til sannheten

Kravene til en leders personlige moralske integritet og vilje til å leve i lyset med sitt liv, er ikke noe annet og ikke noe mer enn kravene som enhver kristen disippel må leve under, men konsekvensene av svikt på dette området synes å være størst når en leder svikter akkurat her. Det er derfor spesielt viktig at en leder er klar over hva som *kan* skje dersom en slurver med sitt liv på dette punkt.

Og hva kan skje?

Det går an å omgå sannheten, dvs. at en smyer seg unna når en hører sannhetens røst i sitt liv. Dette gjelder både vårt forhold til oss selv, vårt forhold til våre medmennesker/medarbeidere og vårt forhold til Herren. Og det som er viktig på dette område, er at vi som ledere tør å være så ærlige og hele som mennesker som er satt til å lede Guds menighet, at vi våger å være - ikke bare sterke, men også svare. Ikke bare vellykkede, men også mislykkede. Ikke bare bare mennesker som mestrer, men også som de som feiler og som må gi opp. Jeg er nok redd for at kristen lederskapstenkning lenge har vært en del av en på mange måter usann, eller kanskje rettere, halvsann vestlig lederskapskultur, der

styrke, effektivitet og vellykkethet har vært idealet. Preger dette oss, er det på tide at vi tør å bli sanne, hele og tydelige på dette punkt i vårt kristne lederskap.

I vår pluralistiske tid har vi også sett at det heller ikke er uvanlig at mennesker lager sin egen sannhet, eller sin egen utgave av sannheten. Dermed blir sannheten bare noe subjektivt. Jeg får min sannhet og du din, og begge kan være like gode. Som kristne og som ledere står vi i fare for å adoptere dette verdens syn på sannheten. Resultatet er læremessig og moralsk liberalisme i strid med Guds ord. Ofte er vi også fristet til å være selektive (utvelgende) i vårt forhold til sannheten, dvs. vi velger ut av sannhetsbildet det vi ikke liker og det som er ubehagelig for oss personlig. Ja, til og med hykleriet, at vi ser og taler om sannheten, men selv ikke "gjør" den, kan bli et akseptert blindspor for oss i vårt personlige forholdet til sannheten.

Farene og fallgrubene er altså mange når det gjelder vårt personlige forhold til sannheten. På denne bakgrunn kan det være interessant å lese apostelens ord til sin medarbeider, lederen Gaius, i 3.Joh.v.3 og 4: "Det var en stor glede for meg da noen av brødrene kom og fortalte om din troskap mot sannheten; du lever i den. Ikke noe gleder meg mer enn å høre at mine barn lever i sannheten." Her er idealet og "kravet" klart uttrykt: Leve i sannheten og være tro mot sannheten.

Jeg er sikkert ikke alene om som kristen leder å ha perioder der jeg strever med alle kravene som møter oss i vår tjeneste. Å takle alle kravene og forventningene er jo også noe vi som ledere må lære oss dersom vi ikke skal bukke under i presset. Men framfor alt må vi lære oss at det er ett krav framfor alle krav vi skylder å ta på ramme alvor og aldri redusere eller neglisjere: Kravet om å leve i sannheten og vise troskap mot den! Kanskje burde den kristne lederens bønn - framfor noen - bli den David ber i Salme 51,8: "Se, du vil ha sannhet i menneskets indre, så lær meg visdom i hjertets dyp!"

Sannhet og lederstil

I 3.Johannesbrev, som vi nettopp har sitert fra, finner vi et godt, men negativt eksempel på en kristen leder som hadde sviktet i sin troskap til sannheten. Lederens navn er Diotrefes. Trekk av "Diotrefes-stilen" i utøvelse av kristen lederskap, er dessverre heller ikke ukjent i dag. La oss for å illustrere, ta fram noen av disse trekkene (les gjerne fra v.9-11):

1) Diotrefes ville gjerne være den fremste i sin menighet, leser vi. Denne lederen hadde sikkert svært åndelige argumenter for sine fortrinn i sitt kall, gaver og utrustning. Likevel var han ikke i pakt med sannheten, som sier at den som vil være fremst skal, være de andres trelle (Matt.20,27) og at vi skal underordne oss under hverandre i Kristi frykt (Ef.5.2).

2) Diotrefes brøt kontakten med mennesker som kunne ha gitt ham korreks og veiledning, han ville ikke ha noe med apostelen og hans medarbeidere å gjøre, leser vi. Igjen et typisk trekk ved Diotrefes-stilen, og livsfarlig med tanke troskapen mot sannheten. En leder som vil vandre i sannheten, mottar nemlig korreks og veiledning fra medarbeidere i tråd med oppfordringene til dette i Skriften: 2.Kor.6,1; Hebr.3,13.

3) Diotrefes omtalte kristne medarbeidere ufordelaktig og for med ondsinnet sladder. Dette er en kjent taktikk for å hevde seg selv på andres bekostning, og er dessverre ikke

ukjent blant kristne ledere. At slik opptreden er stikk i strid med sannheten, skulle være unødvendig å minne om. Jfr. Ordspr.8,7; Ef.4,25.

4) Det kan også se ut til at Diotrefes hadde problemer med å innordne og underordne seg i et større tjenestefellesskap. Han nektet å ta imot brødrene, som det står. Antakelig er det her snakk om omkringreisende predikanter. Kanskje kan dette tyde på at denne lederen stilte seg svært kritisk til "det etablerte", til "kirkesamfunnet" eller "dagens lederskap". Kanskje var det ikke åndelig eller karismatisk nok, dynamisk og ekspansivt nok. Uansett hva det her er snakk om, er dette en opptreden hos en kristen leder som apostelen, med den autoritet i forhold til sannheten som han stod for, reagerte på.

5) Diotrefes opptrådte i tillegg eneveldig og autoritært, han støtte mennesker ut av menigheten. Igjen et trekk ved en lederstil som vi ser eksempler på også i dag. Heldigvis er dette ikke det trekk i en ubibelsk lederstil som er vanskeligst å avsløre. Dette fordi det støter mot minst to klare bibelske prinsipper for lederskap. Det ene er at også lederskapet skal innordne seg i menighetens samlede avgjørelse, og det andre er at også en leder er forpliktet på å følge Skriftens klare ord. Når det gjelder utstøtelse av menigheten, har nemlig Jesus gitt en helt klar prosedyre for dette, se Matt. 18,15ff. Her er det menigheten som har den endelige avgjørelse.

Disse trekkene i den type lederstil vi her taler om må nødvendigvis stadig gå på kompromis med Guds ord; enten må dette omtolkes eller så må det oversees. Lederstilen er heller ikke, uansett om vi møter dem i moderat eller ekstrem utgave, forenlige med sannhetens ord og sannhetens krav til en disippel og en leder.

Sannhetens forbilder for ledere

Apostelen Johannes var tydeligvis klar over hvor viktig det var for kristne ledere at de hadde rette forbilder i sitt forhold til sannheten. Derfor sier han: "Mine kjære, ha ikke det onde til forbilde, men det gode!" v.11. Dernest framhever han Demetrius, som "sannheten selv vitner for", v.12. Gaius framheves også i brevet som en som viser "troskap mot sannheten", v.2.

Apostlene oppfattet seg selv som forbilder i sannheten både når det gjaldt den personlige siden som vi har talt om - og i det som gjelder lederstil og tjeneste. Se f.eks. 2.Kor.4,2; 6,7; 7,14; 2.Tim.2,15; 1.Pet.1,22; 2.Pet.1,12. Men framfor alt er det den Herre Jesus Kristus selv som er kristenlederens store forbilde i sannhet. Han er den som *kom* med sannheten, Joh.1,17. Han *er* sannheten, Joh.14,6, Han er den som *sier* sannheten, Joh.16,7; 8,40. Og han er *full* av sannhet, Joh.1,14. I en tid der menneskene viser stadig sterkere tendenser til ikke å ville lyde sannheten, bøye seg for den og leve etter den, er det viktigere enn noen gang at det kristne lederskap bevisstgjøres i sitt forhold til sannheten og velger sine forbilder med omhu. Jesus, apostlene og kristenledere som signaliserer troskap mot sannheten og som sannheten selv vitner for - bør være våre forbilder.

Vil vi være "medarbeidere for sannheten", slik Johannes skriver (v.8), trenger vi som kristne ledere en stadig bevisstgjøring - og kanskje korleksjon - både når det gjelder vårt personlige forhold til sannheten og på spørsmålet om vår lederstil og våre arbeidsmetoder er i samsvar med sannheten. Forbildene er i denne sammenheng viktig, både dem vi finner i Skriften og dem som "sannheten selv vitner for" i dag. Og en ting til er viktig i denne sammenheng:

Sannhetens evangelium gjelder også for kristenledere som har så stort ansvar i forhold til sannheten. Dette evangelium forkynner at det er nåde og tilgivelse også for ledere som synder i tanker, ord og gjerninger.